

УДК 328.1(477):327.51

Верба С.М., магістр державного управління, викладач кафедри державної служби Інституту державного управління Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОГО ВИМІРУ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З НАТО

Стаття присвячена характеристиці парламентського співробітництва України з НАТО. Висвітлено окремі аспекти співробітництва в окремих галузях.

The article covers the characteristics of the parliamentary cooperation between Ukraine and NATO. It deals with the specific issues of the cooperation in certain fields.

З травня 1992 р. Україна має статус асоційованого члена у Парламентській Асамблеї НАТО, де представлена Постійною делегацією Верховної Ради.

До складу Постійної делегації ВРУ п'ятого скликання увійшли представники Партії реГіонів, Соціалістичної партії України, Народного союзу “Наша Україна” та Блоку Юлії Тимошенко. Глава делегації – Г. Ілляшов (Партія реГіонів) – потребує уточнення після відповідних кадрових призначень у ВРУ VI скликання.

На нинішньому етапі Парламентський контроль за реалізацією стратегії євроатлантичної інтеГрації здійснюється Міжпарламентською Радою Україна – НАТО, створеною в березні 2003 р. відповідно до положень Хартії про особливе партнерство між Україною і НАТО.

Основним завданням Ради є парламентське сприяння належному виконанню Плану дій Україна – НАТО і, відповідно, щорічних Цільових планів Україна – НАТО. Політичний діалог на парламентському рівні охоплює найбільш актуальні питання порядку денного співробітництва Україна – НАТО, зокрема щодо ролі та місця України у сучасній європейській системі безпеки, проблем реГіональної безпеки, співробітництва у сфері оборони та воєнної реформи, реагування на випадок надзвичайних ситуацій, зміцнення демократичних виборчих інституцій, верховенства права. Останній раз члени делегації України брали участь в осінній сесії ПА НАТО в Рейк'явіку (Ісландія) 5-9 жовтня 2007 р.

СФЕРА ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

Розробка та забезпечення функціонування веб-сторінки – “Україна – НАТО” www.ukraine-nato.gov.ua (оновлюється щоденно);

щотижнева розсилка інформації про діяльність Альянсу на більш ніж 200 електронних адрес по всій Україні;

реГіональні інформаційні поїздки керівництва та співробітників МЗС (близько 18 поїздок протягом 2006-2007 рр.);

участь у конференціях та круглих столах (більше 200 заходів);

публікація інформаційних посібників “Основоположні документи НАТО та Україна – НАТО”, “Окремі аспекти відносин Україна – НАТО”, “Україна – НАТО у запитаннях і відповідях” (загальний наклад 64 тис. прим.);

висвітлення актуальних питань відносин Україна – НАТО на щотижневих брифінгах МЗС з питань зовнішньої політики;

надання сприяння в організації ознайомчих візитів представників України до штаб-квартири НАТО (15 поїздок у 2007 р.).

СПІВПРАЦЯ НАТО У ГАЛУЗІ ОСВІТИ І НАУКИ

Україна посідає друге місце серед країн-партнерів (перше – Росія) за інтенсивністю співробітництва у рамках програми НАТО “Безпека через науку”, який належить Комітету НАТО з науки заради миру та безпеки (раніше – Наукової програми НАТО і Наукового комітету НАТО), зокрема, за кількістю проектів та грантів

на їх реалізацію. З 2002 р. у програмі взяли участь майже 400 українських учених. Україна отримала близько 200 наукових стипендій і грантів. 41 грант на здійснення прикладних досліджень у сферах мікрохірургії та біотехнологій, ядерної фізики та гідрології, захисту довкілля та створення водоочисних споруд надано програмою НАТО “Наука заради миру” НАН України вищим навчальним закладам (університети, академії) та дослідницьким центрам при НАНУ.

На науку Україні виділяється майже 10 % коштів у рамках цивільного бюджету НАТО, відведеного на науку. За п’ять років – майже 12 млн дол. (2-3 млн дол. США на рік).

НАТО спрямувало 500 тисяч євро на інформатизацію українських університетів. Загалом, за підтримки НАТО збудовано волоконно-оптичні науково-освітні мережі “УРАН” в 16-ти вищих навчальних закладах України: Національній академії державного управління, Київському національному економічному університеті, Київському національному університеті будівництва і архітектури, Національному педагогічному університеті, Національному авіаційному університеті, Одеському національному університеті ім. Мечникова, Одеському національному політехнічному університеті, Одеській державній академії будівництва та архітектури, Одеському національному морському університеті, Одеській національній академії зв’язку, Національній морській академії в Одесі, Південноукраїнському державному педагогічному університеті, Інституті біології південних морів ім. Ковалевського у Севастополі, Севастопольському національному технічному університеті, Харківському політехнічному інституті. У цілому Членами Асоціації користувачів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі УРАН є 40 ВНЗ, у т.ч. Академія педагогічних наук України.

Реалізація проекту URAN дозволить:

- надати широкий доступ до інформаційних ресурсів шляхом розбудови інфраструктури національної освітньо-наукової комп’ютерної мережі;
- створити інформаційні ресурси науки, забезпечити доступ до обчислювальних мереж і суперкомп’ютерів, віртуальних наукових лабораторій;
- створити інформаційні ресурси освіти, включаючи дистанційні системи дистанційного навчання, науково-методичні та дидактичні розробки, мультимедійні засоби навчання, тестові системи;
- створити мережі електронних бібліотек;
- створити інформаційно-аналітичні системи управління освітою і наукою;
- інтегрувати систему науки і освіти до Європейського інформаційного середовища.

Започатковані консультації із структурними підрозділами МС НАТО (координаторами програм Альянсу “Наука заради миру”) з перспектив інтеграції науково-освітньої мережі “УРАН” до

транс-європейської мережі “GEANT”. Така постановка питання обумовлена зростаючим попитом навчальних закладів і наукових установ України в інформаційних ресурсах та науково-технічній документації для проведення спільних наукових досліджень, а також необхідністю доступу до віддалених інтернет-ресурсів у галузях енергетики, медицини, фізики, радіаційної безпеки, аеродинаміки, геології, океанології і метеорології тощо.

У 2006 році НАТО для розвитку науки в Україні виділило майже 2 млн. євро. З цієї суми 0,5 млн. євро використано для інформатизації університетів в Україні. “Ми вважаємо, що доступ до сучасної інформації є питанням безпеки”, – сказав М. Дюре. За його словами, Альянс також бере участь у програмі “УРАН”, проведеної під егідою Міністерства освіти та науки України, що дає можливість українським студентам мати безкоштовний доступ до баз інформації з усього світу.

Останні позитивні приклади наукової співпраці Україна – НАТО:

- Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут” отримав грант НАТО на 200 тисяч євро у 2006 р. для закупівлі додаткового обладнання;
- група вчених Харківського Інституту монокристалів (на замовлення і за фінансування НАТО) створила технологію виробництва прозорої тонкої броні, здатної витримати удари кулі із снайперської гвинтівки. Про це повідомив завідувач відділом монокристалів корунду Леонід Литвинов. За його словами, броня має структуру 3-шарового бутерброда зі скла, пластмаси та сапфіра. “Завдання сапфіра – перетворити конусну кулю в циліндричну. Завдання наступних шарів – затримати її у межах своєї товщини”, – зазначив Литвинов. Він також зазначив, що сапфіри, що використовувались для виготовлення прозорої броні, – штучні, але за показниками твердості поступаються тільки алмазу. “Після зіткнення з шаром сапфіру куля сплющується, а відтак, удар вже ослаблений, і його зможе витримати навіть нетовсте скло”, – додав Литвинов. Харківські спеціалісти вже провели перші випробування тонкої броні за підтримки Служби безпеки України. Її випробували за допомогою автоматів Калашникова. У цей час випробування продовжуються також в Росії, оскільки українською технологією зацікавились російські спецслужби та відомі автомобільні виробники;
- узгоджено завершальну фазу проекту “Розробка генератора рентгенівського випромінювання” (розробник – Національний науковий центр “Харківський фізико-технічний інститут”, м. Харків) та можливого

отримання з бюджету програми НАТО "Безпека через науку" додаткового фінансування. Повне завершення робіт за проектом – запуск нагромаджувача електронів – очікується у 2008 році. Україна також представлена академіком А. Ємець (НАН України) у складі робочої групи Комітету НАТО з науки заради миру та безпеки за напрямком Хімія/Біологія/Фізика. Протягом 2007-2008 років академік НАН України працюватиме у складі цієї робочої групи, яка відповідатиме за розробку, перегляд, затвердження, імплементацію та звітування про стан виконання програм і проектів Альянсу у державах-партнерах.

ОКРЕМІ ФАКТИ

Членство в Альянсі коштуватиме кожному українцеві не більш 5 грн на рік. Як країна-член НАТО Україна щороку сплачуватиме внески за членство в Альянсі, що не будуть перевищувати 0,5-1 % її загальних витрат на оборону (тобто 0,5-1 % від 2 % ВВП на оборону). Разом з цим, фінансова допомога з боку НАТО набагато перевищує членські внески.

Наприклад, Польща, сплачуючи щорічно членські внески у розмірі близько 30 млн дол.

США, вже отримала від НАТО на розвиток власної безпекової інфраструктури (військові аеродроми, порти, транспортні сполучення тощо) 300 млн дол. США. Це означає збільшення обсягів виробництва, створення додаткових робочих місць, підвищення зарплат, зростання всієї економіки країни за рахунок іноземних коштів.

Наприклад, Туреччина була включена до реципієнтів Програми НАТО з питань розвитку інфраструктури (загальна сума виплат з боку Альянсу становить близько 4,3 млрд євро).

Потенційні інвестори шукають можливості для вкладання грошей туди, де ситуація стабільна, безпека Гарантована і ризики втратити свої кошти низькі. Членство в НАТО надає саме такі Гарантії. Свідченням цього є й досвід країн останніх хвиль розширення. У 1997 р. в економіку Польщі було інвестовано 2,7 млрд доларів США, у 1998 – 5 млрд доларів США, а в 1999 р. – році вступу Польщі до НАТО – вже 8 млрд доларів США. Щодо Чехії й Угорщини цифри ще більш вражаючі. У 1997 р. прями іноземні інвестиції в економіку цих країн становили відповідно 4 і 6,2 млрд доларів США, у 1998 р. – 9,8 і 10,2 млрд доларів США, у 1999 р. – 12,8 і 14,5 млрд доларів США.

ЛІТЕРАТУРА

1. План дій Україна – НАТО. – К.: Т-во "Знання" України, 2007. – Ч. 2: Результати імплементації Плану дій Україна – НАТО у першому півріччі 2007 року. – 2007. – 36 с. – ISBN 978-966-618-251-0.
2. <http://www.ukraine-nato.gov.ua/nato>.
3. <http://ru.wikipedia.org/wiki>.